

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2018-1-21>

УДК 343.13: 349.444: 347.121.2

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ЗМІН ЩОДО ВИКОНАННЯ УХВАЛИ ПРО ДОЗВІЛ НА ОБШУК ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ

Сінельнік Р.В., к.ю.н., доцент

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
adv_rvs@rambler.ru*

У статті здійснюється аналіз змін до Кримінального процесуального кодексу України, що внесені та набрали чинності у 2017 та 2018 роках, стосовно виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи. Досліджено некоректність формулювання деяких норм і розглянуто складнощі їх реалізації під час проведення слідчих дій у досудовому розслідуванні кримінального провадження. Указано на недосконалість вітчизняного кримінального процесуального законодавства, з огляду на практичне застосування його норм безпосередньо захисниками.

Ключові слова: обшук, обшук житла, слідчі дії, ухвала про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи, проведення обшуку, кримінальне провадження, адвокат, захисник.

ANALYSIS OF PROCEDURAL CHANGES ON DECISION OF PERMIT FOR SEARCH OF HOUSING OR OTHER PROPERTY OF A PERSON

Sinielnik R.V.

*Zaporizhzhya National University, str. Zhukovskogo, 66, Zaporizhzhya, Ukraine
adv_rvs@rambler.ru*

The article analyzes the changes to the Criminal Procedural Code of Ukraine, which were introduced and entered into the force in 2017 and 2018, in relation to the execution of the resolution on the permit for search of housing or other property of a person. The article is to highlight the problems and imperfections of the revised criminal procedure law in terms of the investigation (search) actions during execution decision for permission to search houses or other property by the practice lawyer in pre-trial investigation. The incorrectness of the formulation of some norms was studied and the difficulties of their realization during conduction of investigative actions in the pre-trial investigation of criminal proceedings were considered. It is specified on the imperfections of domestic criminal procedural legislation based on the practical application of its provisions directly defenders.

Based on the practice of law enforcement and the analysis of the procedure for the execution by law enforcement officers of the investigating judge on the permission to search for housing or other possession of the person, the following conclusions were made:

- the legislator expanded the list of weighty reasons for receiving by investigator of the permission to conduct a search ;
- the participation of a barrister during a search or review in a house or other property of a person has become a guarantee of unjustified interference with the private life of a person;
- uncertainty about the procedural status and criminal-procedural powers of a person in a dwelling or premises conducting a search in relation to a particular criminal proceeding;
- the prohibition of an investigator to pursue a video recording of a search by a lawyer on his own device, referring to the fact that the lawyer is not a party to the defense;
- destitution of the provision of law enforcement officers with the required number of stylists for the implementation of audio, video recording and media carriers;
- the unresolved issue with regard to the continuous fixing of searches, which may last more than 20 hours;
- legally uncertain implementation of recording of all investigative actions during the search, which can be carried out in different places.

In order to improve the system of legal regulation and the mechanism for protecting the rights of a person during the conduct of investigative (search) actions, it is necessary to amend Chapter 20. Investigative (wanted) actions Section III Pre-trial investigation of the Criminal Procedural Code of Ukraine.

Key words: search, search of housing, investigative actions, decision on permission to search for housing or other possession of a person, conducting a search, criminal proceedings, barrister, advocate.

Вагомих змін зазнав Кримінальний процесуальний кодекс України після прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під

час здійснення досудового розслідування» від 16 листопада 2017 року № 2213-VIII, який набув чинності із 7 грудня 2017 року, та Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо уточнення окремих положень» від 22 березня 2018 року № 2363-VIII, який набув чинності 12 квітня 2018 року. Такі зміни є виваженою необхідністю і свідчать про готовність України вдосконалюватися шляхом забезпечення прав і свобод людини на рівні європейської правової держави.

Метою статті є висвітлення проблем і недосконалості оновленого кримінального процесуального законодавства в частині проведення слідчих (розшукових) дій під час виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи з боку практичної діяльності адвоката на досудовому розслідуванні.

Сукупність кримінальних процесуальних норм, якими регламентуються слідчі дії, є елементом доказового права, утворюючи інститут слідчих дій. За визначенням Л. Лобойко, слідчі дії – це пізнавальні процесуальні дії, притаманні стадії досудового розслідування і призначені для пошуку, виявлення, фіксації та перевірки фактичних даних у кримінальному провадженні. Слідчі дії уповноважена провадити лише сторона обвинувачення. Сторона захисту має право ініціювати провадження слідчих дій перед стороною обвинувачення, а в разі ігнорування таких ініціатив звертатися з ними до суду [1, с. 178–181].

Обшук є однією з найбільш ризикованих і водночас результативних слідчих дій. Обшук – це слідча дія, змістом якої є примусове обстеження приміщень і споруд, ділянок місцевості, окремих громадян з метою відшукування й вилучення предметів, що мають значення у справі, а також виявлення розшукуваних осіб [2, с. 128].

Обшук житла чи іншого володіння особи є однією з найважливіших слідчих (розшукових) дій під час проведення досудового розслідування кримінального провадження, завданням якого на підставі ч. 1 ст. 234 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) є виявлення та фіксація відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуте в результаті його вчинення, а також установлення місцезнаходження розшукуваних осіб.

У різні роки вітчизняне кримінальне процесуальне законодавство та кримінально-процесуальні дії, зокрема стосовно проблематики проведення слідчих (розшукових) дій, досліджувалися такими провідними вченими, як Р. Белкін, Т. Варфоломєєва, В. Весельський, А. Волобуєв, А. Гінзбург, В. Гончаренко, Ю. Аленін, В. Коновалова, Ю. Корухов, О. Кучинська, Є. Лук'янчиков, В. Нор, В. Тищенко, Л. Удалова, М. Погорецький і багато інших.

Визначення поняття «житло» міститься в нормі ч. 2 ст. 233 КПК України. Так, під житлом особи розуміється будь-яке приміщення, яке знаходиться в постійному чи тимчасовому володінні особи, незалежно від його призначення і правового статусу, і пристосоване для постійного або тимчасового проживання в ньому фізичних осіб, а також усі складові частини такого приміщення. Не є житлом приміщення, спеціально призначені для утримання осіб, права яких обмежені за законом. Під іншим володінням особи розуміються транспортний засіб, земельна ділянка, гараж, інші будівлі чи приміщення побутового, службового, господарського, виробничого та іншого призначення тощо, які знаходяться у володінні особи [4].

Конститутивною засадою кримінального провадження, відповідно до положення ст. 13 КПК України, є недоторканність житла чи іншого володіння особи. Отже, проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку не допускається, інакше як за вмотивованим судовим рішенням, крім випадків, передбачених кримінальним законодавством [4]. Це право закріплене нормами ст. 30 Конституції України, яка гарантує кожній особі недоторканність житла [5, с. 11].

На пряму заборону проникнення до житла також указує ч. 1 ст. 233 КПК України та

визначає, що ніхто не має права проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, установлених ч. 3 статті 233 КПК України. Проте варто зазначити, що вищезазначене право може бути обмеженим у зв'язку з проведенням слідчих (розшукових) дій на підставі передбачених законом окремих обставин, а саме: слідчий, прокурор має право до постановлення ухвали слідчого судді увійти до житла чи іншого володіння особи лише в невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей і майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються в учиненні злочину. У такому випадку прокурор, слідчий за погодженням із прокурором зобов'язаний невідкладно після здійснення таких дій звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді [4].

Проведення огляду чи обшуку є не єдиним обмеженням права на недоторканність житла чи іншого володіння особи, проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема справ, що стосуються втручання у приватне спілкування, не можна не відзначити також проведення слідчого експерименту. Зважаючи на дотримання європейських стандартів захисту прав і свобод людини, вітчизняний законодавець повинен ураховувати суб'єктивні інтереси тієї особи, право якої підлягає обмеженню.

У такий спосіб правовий механізм забезпечення права на недоторканність житла висуває юридичні гарантії, котрі дають змогу уникати можливості безпідставного втручання особами, які безпосередньо здійснюють кримінальне провадження, під час проведення обшуку. Саме участь адвоката під час проведення обшуку чи огляду в житлі чи іншому володінні особи є гарантією невмотивованого втручання у приватне життя.

Про недосконалість правового регулювання та механізму захисту прав особи під час проведення слідчих (розшукових) дій свідчить правозастосовна практика, яка потребує змін і доповнень. Згідно зі ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, кожен має право на повагу до свого приватного й сімейного життя, до свого житла й кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [6].

Відповідно до нової редакції ч. 2 ст. 234 КПК України, обшук проводиться на підставі ухвали слідчого судді місцевого загального суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування.

У разі необхідності проведення обшуку слідчий за погодженням із прокурором або прокурор звертається до слідчого судді з відповідним клопотанням, яке містить стандартні відомості (найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер; короткий виклад обставин кримінального правопорушення, у зв'язку з розслідуванням якого подається клопотання; правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, підстави для обшуку; житло чи інше володіння особи або частину житла чи іншого володіння особи, де планується проведення обшуку; особу, якій належить житло чи інше володіння, та особу, у фактичному володінні якої воно знаходиться) [4]. Відтепер також мають зазначатися такі відомості: про індивідуальні або родові ознаки речей, документів, іншого майна або осіб, яких планується відшукати, а також їх зв'язок з учиненим кримінальним правопорушенням; окрім цього, має бути викладене обґрунтування того, що доступ до речей, документів або відомостей, які можуть у них міститися, неможливо отримати органом досудового розслідування в добровільному порядку шляхом витребування речей, документів, відомостей, відповідно до ч. 2 ст. 93 КПК України, або за допомогою інших слідчих дій, передбачених КПК України, а доступ до осіб, яких планується відшукати, – за допомогою інших слідчих дій, передбачених

КПК України. Зазначена вимога не поширюється на випадки проведення обшуку з метою відшукування знаряддя кримінального правопорушення, предметів і документів, вилучених з обігу.

Нововведену підставу для відмови слідчого судді в задоволенні клопотання про обшук закріплено в п. 5 ч. 5 ст. 234 КПК України, з якої вбачається, що в разі недоведеності прокурором чи слідчим наявності достатніх підстав уважати, що за встановлених обставин обшук є найбільш доцільним та ефективним способом відшукування й вилучення речей і документів, які мають значення для досудового розслідування, а також установа місцезнаходження розшукуваних осіб, а також заходом, пропорційним втручанню в особисте й сімейне життя особи, слідчий суддя відмовляє в задоволенні клопотання [4].

На нашу думку, цей пункт можна вважати позитивною зміною для дотримання принципу недоторканності житла та гарантією захисту прав людини від несанкціонованого втручання в її приватне життя.

Стаття 234 КПК України доповнена ч. 6, яка містить додаткову підставу для відмови слідчим суддею в задоволенні клопотання про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи. Отже, слідчий, прокурор не має права повторно звертатися до слідчого судді з клопотанням про дозвіл на обшук того самого житла чи іншого володіння особи, якщо в клопотанні не зазначені нові обставини, які не розглядалися слідчим суддею.

Так, варто зазначити, що введення цієї частини певною мірою послугувало усуненню причин для безпідставного повторного звернення, затягування процесуальних строків і гаяння часу осіб, які здійснюють кримінальне провадження.

Процедура проведення обшуку завжди викликала багато питань через відсутність усебічного спостереження під час його проведення, неможливість фіксування та подальшого відтворення дій працівників правоохоронних органів.

Цей факт підтверджує адвокат М. Островська, яка зазначає, що непоодинокими є випадки категоричної відмови з боку правоохоронних органів і навіть фізичних перешкод у допуску адвокатів до участі в проведенні обшуку в житлі або офісах їхніх клієнтів. В основному це відбувається при представництві інтересів юридичної особи, що формально не має стосунку до конкретного кримінального провадження. Значна кількість скарг колег надходить до Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності Ради адвокатів Київської області саме із цього приводу. При цьому практика показує, що особа – власник або орендар приміщення, в якій проводиться обшук, не завжди є стороною й навіть учасником кримінального провадження (підозрюваним, обвинуваченим, потерпілим тощо), а тому й не має повного спектру відповідних кримінально-процесуальних повноважень у межах конкретного кримінального провадження. Наприклад, оскаржувати низку дій/бездіяльності/рішень слідчого до слідчого судді, заявляти певні процесуальні клопотання тощо. Проте право на правову допомогу з боку адвоката в будь-якої особи, в тому числі тієї, що не має статусу сторони кримінального провадження, є беззаперечним у силу конституційних норм прямої дії [3].

Стаття 59 Конституції України гарантує право на професійну правничу допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав [5, с. 21].

Отже, відповідно до ст. 236 КПК України, під час виконання ухвали про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи слідчий, прокурор або інша службова особа, що бере участь у проведенні обшуку, зобов'язаний допустити на місце його проведення захисника чи адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 КПК України. Слідчий, прокурор не має права заборонити учасникам обшуку користуватися правовою допомогою адвоката або представника. Слідчий, прокурор зобов'язаний допустити такого адвоката або представника до обшуку на будь-якому етапі його проведення. Обшук особи

повинен буде здійснюватися не тільки особами тієї самої статі, а й у присутності адвоката, представника на вимогу такої особи. Неявка адвоката, представника для участі в проведенні обшуку особи протягом трьох годин не перешкоджає проведенню обшуку. Хід і результати особистого обшуку підлягають обов'язковій фіксації у відповідному протоколі [4].

Варто погодитися з думкою Д. Фіолевського, який наголошує, що саме задля досягнення неупередженості й об'єктивності розслідування конкретного злочину, його наслідків світовою практикою прийнято та запроваджено принцип одnobічності адвоката в кримінальному процесі, тому рідко яка більш-менш серйозна кримінальна справа на досудовому слідстві закінчується без участі захисника. Адвокат, отже, є однією із центральних фігур досудового слідства [7, с. 141].

Отже, обов'язковість допуску адвоката під час проведення обшуку й подолання перешкод під час забезпечення доступу до правової допомоги досі залишається актуальним питанням у процесі захисту особою своїх прав та обов'язків.

Гідним схвалення є доповнення законодавцем ст. 236 КПК України ч. 10, у якій чітко закріплена обов'язковість порядку фіксування проведення обшук житла чи іншого володіння особи на підставі ухвали слідчого судді за допомогою аудіо- й відеозапису.

Цілком логічним треба також уважати новий абзац 3 ч. 2 ст. 104 КПК України, відповідно до якого запис, здійснений за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів під час проведення слідчим, прокурором обшуку, є невід'ємним додатком до протоколу. Тому дії й обставини проведення обшуку, не зафіксовані в записі, не можуть бути внесені до протоколу обшуку та використані як доказ у кримінальному провадженні. Уважаємо за необхідне зазначити, що це нововведення є правильним з погляду недопустимості доказів, отриманих із порушеннями норм кримінального процесуального законодавства.

Про застосування технічних засобів фіксування процесуальної дії заздалегідь повідомляються особи, які беруть участь у процесуальній дії. Право безперешкодного фіксування проведення обшуку за допомогою відеозапису надається стороні захисту. Адвокат АТ «Шевердін і партнери» С. Бабич цілком вдало звертає увагу на те, що факт незастосування технічних засобів фіксування обшуку тягне за собою недійсність цієї процесуальної дії та отриманих унаслідок її вчинення результатів, за винятком випадків, якщо сторони не заперечують проти визнання такої дії та результатів її здійснення чинними [8].

Проте одразу після набрання чинності змін до КПК України виникло немало протиріч під час проведення слідчих дій між захисником і працівниками правоохоронних органів. Про це свідчить коментар адвоката й партнера *Ario Law Firm* Є. Грушовець. За його словами, проблеми з допуском адвоката на місце проведення слідчих дій відсутні, однак є деякі моменти: 1) заборона слідчого проводити адвокатом відеофіксацію обшуку на власній пристрій, посилаючись на те, що адвокат не є стороною захисту; 2) відповідно до КПК України, у матеріалах справи повинні зберігатись оригінали носіїв інформації, що містять відеозапис обшуку, однак відсутнє забезпечення правоохоронців такою кількістю носіїв інформації. Через це виникають деякі сумні щодо зберігання в матеріалах справи саме оригіналів. Найімовірніше, відеозапис буде копіюватися, його автентичність якимось чином підтверджуватиметься, можливо, протоколом огляду, і вже копія долучатиметься до матеріалів справи. Однак у суді адвокати, ймовірно, наполягатимуть на тому, щоб у матеріалах справи були оригінали; 3) невирішене питання стосовно проведення безперервної фіксації обшуків, які можуть тривати понад 20 годин (наприклад, заряд акумулятора пристрою, наявність достатньої кількості пам'яті для тривалого запису, запобігання технічним недолікам, які можуть перешкоджати відеозапису); 4) незрозумілою є реалізація фіксування всіх слідчих дій під час проведення обшуку, які можуть проводитись у різних місцях, тому що через це виникає потреба декількох записувальних пристроїв [9].

Як впливає з ч. 5 ст. 236 КПК України, неявка адвоката, представника для участі в проведенні обшуку особи протягом трьох годин не перешкоджає проведенню обшуку. Хід і результати особистого обшуку підлягають обов'язковій фіксації у відповідному протоколі [4]. Тому вчасне прибуття захисника на місце проведення обшуку може запобігти протиправним діям з боку слідчого. Прибувши на місце призначення, адвокат має щонайшвидше повідомити про це слідчого, аби не допустити можливості початку слідчих дій без його участі. Варто зазначити, що спілкування захисника з працівниками правоохоронних органів має не суперечити правилам адвокатської етики, а, навпаки, сприяти налагодженню комунікації з процесуальними опонентами [9].

На підставі правозастосовної практики і проведеного аналізу процедури виконання працівниками правоохоронних органів ухвали слідчого судді про дозвіл на обшук житла чи іншого володіння особи зроблено такі висновки:

- законодавцем розширено перелік вагомих підстав для отримання слідчим дозволу на проведення обшуку;
- участь адвоката під час проведення обшуку чи огляду в житлі чи іншому володінні особи стала гарантією невмотивованого втручання в приватне життя особи;
- наявна невизначеність процесуального статусу та кримінально-процесуальних повноважень особи, в житлі чи приміщенні якої проводять обшук, стосовно конкретного кримінального провадження;
- наявна заборона слідчого проводити адвокатом відеофіксацію обшуку на власній пристрій, посилаючись на те, що адвокат не є стороною захисту;
- відсутність забезпечення правоохоронців необхідною кількістю пристроїв для здійснення аудіо-, відеофіксації та носіїв інформації;
- невирішеність питання стосовно проведення безперервної фіксації обшуків, які можуть тривати понад 20 годин;
- законодавчо не визначена реалізація фіксування всіх слідчих дії під час проведення обшуку, які можуть проводитись у різних місцях.

Задля вдосконалення системи правового регулювання та механізму захисту прав особи під час проведення слідчих (розшукових) дій необхідним є внесення змін до глави 20 «Слідчі (розшукові) дії» розділу III «Досудове розслідування» Кримінального процесуального кодексу України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лобойко Л.М., Банчук О.А. Кримінальний процес: навч. посіб. Київ: Ваіте, 2014. 280 с.
2. Настільна книга слідчого: наук.-практ. видання для слідчих і дізнавачів / М.І. Панов, В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Вид. Дім «Ін Юре», 2007. 728 с.
3. Островська М. Допуск адвоката до участі в проведенні обшуку. *Legalans*. 2016. URL: <http://legalans.com/articles/publications/6783-dopusk-advokata-do-uchast-v-provedenn-obshuku.html>.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. Конституція України: чинне законодавство станом на 04 вересня 2017 р.: Офіц. текст. Київ: Алерта, 2017. 80 с.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

7. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник. Київ: Алерта; Прецедент, 2007. 486 с.
8. Бабич С. Нові вимоги до проведення обшуку у 2018 році. *Protokol*. 2018. URL: http://protokol.com.ua/ua/novi_vimogi_do_provedennya_obshuku_u_2018r_1/.
9. Гресь О. Усміхайтесь, Вас обшукують! *Закон і бізнес*. 2018. 27 січня – 2 лютого. № 29. URL: http://zib.com.ua/ua/131646-pripis_pro_videofiksaciyu_obshuku_mozhe_sebe_ne_vipravdati.html.

REFERENCES

1. Loboiko, L.M., Banchuk, O.A. (2014), *Kryminalnyi protses: navch.posib* [Criminal proceedings: tutorial], Vaite, Kyiv, Ukraine.
2. Panov, M.I., Shepitko, V.Iu., Konovalova V.O. et al. (2007), *Nastilna knyha slidchoho: nauk.-prakt. vydannia dlia slidchykh i diznavachiv* [Investigation Handbook: science-practice publications for investigators and detectives], 2nd edition, revised and supplemented Vydavnychi Dim “In Yure”, Kyiv, Ukraine.
3. Ostrovska M. (2016), “The admission of a lawyer to participate in the search”, *Legalans*, available at: <http://legalans.com/articles/publications/6783-dopusk-advokata-do-uchast-v-provedenn-obshuku.html>.
4. “Criminal Procedure Code of Ukraine on April 13, 2012”, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. (2017), “The Constitution of Ukraine” current legislation dated September 4, 2017: Officer. text, Alerta, Kyiv, Ukraine.
6. (2000), “European Convention on Human Rights on November 4, 1950”, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
7. Fiolevskiy, D.P. (2007), *Advokatura: pidruchnyk* [Advocacy: textbook], Alerta, Pretsendent, Kyiv, Ukraine.
8. Babych, S. (2018), “New requirements for the search in 2018”, *Protokol*, available at: http://protokol.com.ua/ua/novi_vimogi_do_provedennya_obshuku_u_2018r_1/.
9. Hres, O. (2018), “Smile, you are searched!” *Zakon i biznes*, no. 29, available at: http://zib.com.ua/ua/131646-pripis_pro_videofiksaciyu_obshuku_mozhe_sebe_ne_vipravdati.html.